

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

BASILIU PETRI.

Ese odata in septemana, Vineri'a. Pretiulu pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: câte 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiiu, 1 Octombre v. 1877.

Prenumeratiunile si corespondintiele suntu a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Despre metodulu invetiamentului.

Didactic'a, carea — precumu amu aratatu in numerulu 4 alu „Scólei Romane“ din anulu trecutu — este sum'a principiiloru si a regulor referitórie la invetiamentu, se ocupa in fondu numai cu dóue intrebări:

1. **Ce se se invetie in scóla?** cu alte cuvinte: Care este materi'a, cari sunt obiectele de invetiamentu?

2. **Cumu se se invetie?** seau adeca: Care este metodulu invetiamentului?

Despre obiectele de invetiamentu amu vorbitu deja in numerii 21 si 22 ai „Scólei Romane“ din anulu acest'a; astadi ne-amu propusu a incepe unu ciclu de articoli relativi la metodu.

„Metodu“ este cuventu grecescu si insemnéza „cale“ seau „mergere pe o cale“ cu scopu de a cauta seau de a aflá ceva. In didactica metodulu invetiamentului este modulu de a invetiá pre altulu, adeca de a instruí, seau mai precisu: este procedur'a invetiatoriului la instruirea copiiloru.

Dar óre are invetiatoriulu trebuint'a de metodu? Punemu intrebarea acést'a, pentruca in adeveru au fostu si mai suntú ómeni, cari tienu metodulu de unu lucru de prisosu si dicu, ca spre a fi invetiatoriu nu se cere, decâtu puçinu talentu pedagogicu, inse cu atátu mai multa — invetiatura.

Adeveratu, ca invetiatoriulu trebuie se scie in-susi, ceea ce voiesce a invetiá pre scolarii sei; inse atáta numai nu e de-ajunsu. Ori ce lucru in lumea acést'a 'si are — cá se dícemu asia — apucaturile salé, cari trebuie se le cunóscemu, déca voimu a executá lucrulu cutare iute, bine si siguru. Cumu s'ar face, cá numai instruirea, care este o arte si inca din cele mai grele in lume, se póta fi implenita fora nici o pregatire speciala? Se nu uitamu inse, ca contrarii metodului — fora esceptiune — nu au facutu nici candu vre-unu cursu pedagogicu, prin urmare vorbescu in necunoscintia de causa. Din contra pedagogii de profesione afirma cu o gura necesitatea cunoscintiloru

metodologice pentru fiacare invetiatoriu. Diesterweg, „admiralulu“ pedagogiloru germani, dice, ca „poterea seau tari'a invetiatoriului este metodulu seu“; ér Kehr, directorulu seminariului pedagogicu din Halberstadt si inca pedagogu de bunu renume, scrie in privinti'a acést'a urmatóriele: „Trebuie a se face osebire intre invetiatori si invetiati. Suntú fórté mari invetiati, cari suntú fórté rei invetiatori, si din contra suntú invetiatori fórté buní, cari nu potú aspirá la titlulu de „invetiati“. Marii invetiati, pre langa tóta invetiatur'a lorú cea multa, devenindu invetiatori, au o disciplina atátu de miserabila si vorbescu asia de pe susu preste capetele scolariloru, incátu chiar si cei mai atenti dintre acestia la finea órei nu se alegu nici cu unu profitu spiritualu din tóta propunerea. Din contra invetiatorii practici, desí cu mai puçina invetiatura, au totusi darulu de a predá rezultatele sciintiei intr'unu modu atátu de simplu si interesantu, incátu scolarii admira desteritatea lorú pedagogica pana la cele mai adunci betranetie si le multiamescu inca si dupa mórté pentru cultivarea metodica a spiritului lorú. Adeveratu, ca invetiatoriulu trebuie se scie si se fia deplinu stapanu preste materi'a de propusu in scóla; inse atáta nu este de-ajunsu, ci se mai cere se scie si modulu, cumu este a se apropiá obiectulu de invetiamentu de subiectulu invetiamentului, se aiba capacitatea de a prepará materi'a de propusu astfeliu, cá scolariulu se o póta primi succesive in sufletulu seu si se o prefaca in deplin'a sa proprietate spirituala. Invetiaturu nu-si sparge capulu cu acést'a preparare metodica; elu 'si predá sciinti'a si lasa lucrulu ulterioru scolariloru“.

„Metodu, desvoltare prin intrebări, intuitiune si deprindere, repetitiune si consolidare etc. suntú pentru elu lucruri secundare. Inse pre langa o atare procedura — ce ar prestá óre unu invetiaturu profesorulu de teologia cá catechetu la nescari copii mici de pe sate? Probabilu atáta, cátu ar prestá si unu invetiaturu satescu cá profesorulu de teologia — nimica. Si ce ar prestá unu filologu invetiaturu cá invetiaturu elementariu la copii de plugariu de 6 ani?“

Probabilu atâta, câtu ar prestá unu invetiatoriu elementariu cá filologu invetiatu — pimica? Se vede dreptu aceea, ca intre unu invetiatu si unu invetiatoriu este o diferentia câtu ceriulu de pamentu si ca unu invetiatu nu este si nu cautá se fia in acelasi tempu si unu bunu invetiatoriu“. Asia Kehr, si parerile sale le subscriemu si noi fora reserva. Amu fostu însine de fația, caudu unu episcopu fôrte invetiatu a cerutu dela unu scolariu din a dôn'a clasa elementara se-i esplice, de unde vine cuventulu „genetivu“.

Lasandu deci pre d-nii profesori „a se ferici“ — cumu dise Friedericu M. — „fia care dupa alu seu fasonu“, noi ne întorcemu la invetiatorii poporali si repetim, ca pentru ei metodulu este o recerintia indispensabila.

Metodulu inse pôte fi bunu seau reu, cu alte cuvinte: rationalu seau mechanicu.

Metodulu e mechanicu, candu elu face pre scolari a invetiá numai de rostu seau pe din afara, simplu numai prin deprindere si repetire, lipsindu-le preceperea din launtru si aplicarea libera si conscia a celoru invetiate. Invetiatoriulu dice si face inainte, scolarii dîcu si facu dupa elu, fora înteresu seau voia si fora spontaneitate seau activitate de sine, încâtu tóta invetiarea este o încarcare a memoriei cu intipuiri si frase neintielesse.

Din contra metodulu bunu seau rationalu alege si organiséza materi'a invetiamentulu astfeliu, cá ea se corespundia etatii si maturitatii copiiloru; elu nu propune nimicu, ce scolarii nu ar fi in stare a petrunde, a cuprinde si a deprinde. Astfeliu invetiatur'a nu este o gramadire de materia mórta in sufletulu scolariilor, ci o sementia fructifera, care incoltiesce si rodesce, desvoltandu, intarindu si cultivandu in acelasi tempu tôte facultatile spirituale ale scolariilor.

In specia metodulu bunu se acomodeza dupa scolari, dupa scopulu invetiamentulu si dupa natur'a obiectelor de invetiamentu.

Incâtu pentru scolari, unu metodu bunu ié in socotintia mai antâiu cunoscintiele de mai inainte ale scolariilor. Amu dîsu in mai multe rînduri, ca invetiamentulu se asémena unei cladiri: materialulu nou trebuie imbinatu cu materialulu vechiu, altmintrea edificiuulu se va distruge. Asia e si cu invetiamentulu. Déca invetiatoriulu va presupune la scolari cunoscintie, cari in fapta ei nu le posedu, atunci se producu in invetiamentu lacune (gauri), scolarii nu intielegu nóuele lectiuni, pentru ca nu au avutu precunoscintiele necesarie, si astfeliu totu invetiamentulu este lipsitu de soliditatea receruta. — Unu metodu bunu cautá inse si la desvoltarea spirituala a scolariilor. Se intielege de sine, ca cu câtu scolarii sunt mai deprinsi intru a cugetá corect, cu atâtu ei voru intielege mai bine lectiunile invetiatoriulu. Poterile spirituale inse nu se desvólta tôte deodata, ci numai successive, mai antâiu facultatea intuitiva, apoi memori'a si fantasi'a, in urma preceperea, judecat'a si ratiunea,

si in strinsa legatura cu ele sentiementulu si voi'a. Déca acumu invetiatoriulu va ignorá ordinea acést'a, se pôte intemplá, cá elu se se adreseze cu lectiunile sale catra ratiunea scolariilor, pre candu acést'a dormitéza inca; urmarea va fi, ca scolarii nu voru intielege lectiunile si asia se voru disgustá totu odata.

Scopulu invetiamentulu este materialulu si formalu. Celu materialulu cere, cá scolarii se fia inzestrati cu invetiaturi folositorie de o valóre durabila, ér scopulu formalu pretinde, cá prin aceste invetiaturi, cumu amu dîsu deja, se se desvólte, intarésca si cultiveze in acelasi tempu si facultatile spirituale ale scolariilor. Au fostu pedagogi, d. e. unii dintre filantropinisti, cari au pretinsu a se tiené séma numai de scopulu formalu, cu alte cuvinte, cá scolarii se nu invetie absolutu nimica de rostu, ci numai a cugetá. Viéti'a practica inse cere dela omu si cunoscintie positive. Pentru aceea si pedagogi'a moderna dice a se considerá deopotriva ambele scopuri ale invetiamentulu: invetiaturile se se aléga si predee dupa etatea si maturitatea scolariilor; odata inse propuse si explicate cumu se cuvine, ele se fia invetiate pentru a nu se uitá in tóta viéti'a.

In fine unu metodu bunu trebuie se acomodeze si dupa natur'a obiectelor de invetiamentu. Adeveratu, ca in fondu metodulu tuturor obiectelor de invetiamentu nu pôte fi decâtu unulu, precumu si natur'a omenésca este un'a. La tôte obiectele adeca trebuie a se procede dupa acelesi principie, si anume: a considerá stadiulu de desvoltare alu scolariulu, a pasí dela usioru la mai greu, dela aprópe la mai departe, dela simplu la mai compus, a repetá cele deja invetiate, a nu grabí, a desvólta tôte poterile in armonia etc. Cu tôte acestea si obiectele de invetiamentu si au drepturile loru, cari nu potu fi ignorate. Altmintrea cere a fi tractata d. e. religiunea, altmintrea limb'a materna, altmintrea computulu si altmintrea geograf'i'a. Acést'a inse apartíne didacticei speciale si nu pôte formá preocupatiunea nóstra pentru asta data.

De metodu se tiene procesulu, form'a, tonulu si principiele universale ale invetiamentulu, despre cari pe rîndu in numerii urmatori.

Basedow si principiele sale pedagogice.

Cine a frundiaritu cu atentiune istori'a pedagogiei, s'a potutu convinge, ca cestiunea educatiunei in seclulu XVIII se aflá in o stare dormitanda, si ar fi dormitu inca cine scie pana candu, déca nu s'ar fi ivitu Rousseau, care produse o revolutiune totala in educatiune, devenindu intemeiatoriuulu pedagogiei moderne.

Rousseau a fostu unu adeveratu lucéferu nunumai inaintea Francesiloru, ci si inaintea pedagogiloru germani, cari toti din tôte partile s'au nisuitu a respandí principiele sale reformatórie. Numai influintiei acestui

barbatu de talente extraordinarie se p^ote atribui infintiarea institutului numitu „Filantropinu“ in Dessau, destinatu a pune in praxa principiile lui Rousseau, imbraşiate cu at^âta caldura si din partea intemeiatoriului acestui institutu.

Acestu intemeiatoriu a fostu **Ioanu Bernardu Basedow**.

Elu s'a nascutu in orasiulu Hamburg la anulu 1723, Septembrie 11. Tatalu seu, unu friseru iscusitu, a tractatu f^orte brutalu pre miculu Basedow, inc^âtu acest'a, c^â se scape de pedepsele lui injuste, fugi din cas'a parint^âsc^â si se duse in Holstein, unde intr^â c^â servitoriu la unu medicu. Mediculu apreciandu calit^âtile spirituale ale baiatului, nunumai ca l'a impacatu cu tatalu seu, dar totodata a midilocitu, c^â se amble si la sc^ola.

La anulu 1741 Basedow a cercetatu gimnasiulu in Hamburg; aici inse elu nu a desvoltatu vr'o dilig^{en}tia deosebita; adeseori elu absent^â dela prelegeri si mai multu se ocup^â cu compunerea de poesie ocazionale, ^âra banii, ce-i capet^â pentru aceste, i risipi^â pre nimicuri. De aici Basedow s'a dusu la universitatea din Lipsce'a, c^â se asculte doi ani teologi'a. Absolvandu cursurile acestea, elu plec^â in Holstein, unde se aplic^â de instructoru in cas'a unui domnu Quaalen. Basedow si-a datu t^ota silinti'a, c^â se procure elevului seu o buna educatiune, incercandu-se totu odata a-lu instrui si in limb'a latina dupa metod'a analitica. Mai ant^âiu a inceputu se vorb^âsc^â cu elevulu seu in limb'a latina, apoi a urmatu cetitulul, si dupa aceea gramatic'a. Si intr'adeveru elevulu seu de 7 ani a facutu progresu. Totu dupa ac^âsta metoda a invetiatu si Basedow limb'a franceza dela guvernant'a casei, cu carea intrandu in relatiuni intime, mai in urma o si lu^â de so^âia. —

La anulu 1753 Basedow obtien^u catedr'a de morala la academi'a cavaleresca din Soroe; de aici inse elu f^u transmutatu la gimnasiulu din Alton'a, si anume pentru principiile heterodoxe profesate in sc^ola si in opulu seu „Filosofi'a practica.“ Aici elu mai sc^ose la lumina si scrierile sale: „Philalethia“ si „Methodischer Unterricht sowohl in der nat^urliehen als biblischen Religion,“ in cari propagandu c^â si Rousseau naturalismulu rationalisticu, provoc^â multe critici din partea unoru teologi de renume. Ambele aceste scrieri fura oprite, ^â Basedow dimpreuna cu famili'a sa ajunse a fi eschisu chiar si dela cin'a de taina.

La an. 1768, afara de nisce disertatiuni teologice, Basedow a publicatu opulu: „Vorstellungen an Menschenfreunde und verm^ogende M^ânner ^uber Schulen, Studien und ihren Einfluss auf die ^offentliche Wohlfahrt“ dimpreuna cu unu planu din „Elementarbuch des menschlichen Erkennens.“ Totu odata s'a adresatu prin unu apelu caldurosu catra imperatu, rege, academie si toti iubitorii de sciintia, c^â se-lu sprigin^âsc^â materialminte intru edarea acestui opu.

Enciclopedistii si adoratorii lui Rousseau imbraşiosara cu cea mai mare caldura planulu lui Basedow, ^â ac^âst'a o facura ei cu at^âtu mai virtosu, cu c^âtu pana acuma principiile lui Comenius si Locke nu luasera vre-unu sboru mai remarcabilu. Toti din t^ote partile salutara pre Basedow c^â pre noulu reformatoru si oraculu alu educatiunei, si potemu d^âce, ca intr^âga Europ'a abia accept^â se apara opulu seu promis. Bernstorff, ministrulu danesu, l'a dispensatu dela postulu de profesoru, asemnandu-i o suma de 800 taleri, numai c^â se p^ota av^â mai multu timpu liberu pentru elaborarea grabnica a opului „Elementarwerk.“

In fine la anulu 1774 apar^u opulu acceptatu cu unu neastemperu espicabilu. St^â din 4 tomuri cu 100 ilustratiuni intercalate in textu, si av^â se fia unu „Orbis pictus“, cumu a fostu a lui Comenius. Opulu a fostu primitu cu cea mai mare insuflet^âre; chiar Lavater si Kant s'au esprimatu in termini f^orte caldurosi asupra lui. Numai dec^âtu se traduse in limb'a latina, franceza si rus^âsc^â. Astfeliu Basedow deveni unu omu celebru.

Renumele lui strabat^u pana la principele Friedericu, care numai dec^âtu chiam^â pre Basedow la Dessau, i asemn^â unu salariu anualu de 1100 taleri si pre langa edificiele si gradinele menite pentru radicarea unei sc^ole de modelu, i mai puse inca 12,000 taleri la dispositiune.

Intre astfeliu de impregiurari favorabile la anulu 1774 Basedow a si terminatu organisarea sc^olei sale de modelu, careia i dete numele de „Filantropinu“ dela scopulu ce urmari^â prin infintiarea lui. *) Si in ce a statu acestu scopu? In u m a n i t a t e. A educ^â pre omu prin midil^oce umane, fora nici o restringere si fora deosebire confessionala. Institutulu s'a deschisu; Basedow inse nu si-a potutu realis^â planurile, precumu s'a asteptatu, cu t^ote ca er^â spriginitu in modu insemnatu de filantropistii Wolke, Campe, Salzmann, Trapp si Guts-Muths. St^âeu'a sc^olei filantropine incepu din ce in ce a se intunec^â si cu dins'a dimpreuna si renumele intemeiatoriului ei.

Neabilitatea lui Basedow se arat^â pe fa^âcia. Dinsulu a voitu se reformeze educatiunea tinerimei, a si intreprinsu spre scopulu acest'a multe, i-a lipsitu inse tari'a receruta.

„Basedow insusi n'a posesiutu t^ote calit^âtile, ce se receru dela conducatoriulu unui institutu de educatiune. Dinsulu a fostu neconstantu, neliniscitu si superficialu, a avutu o opiniune sfortiata despre sine si a pusu prea mare pondu pre nimicuri.“ **) Cu colegii sei a traitu in neintielegeri, si astfeliu disgustatu de impregiurarile nefavorabile, dupa unu serviciu abia de doi ani, abdise de conducerea sc^olei filantropine.

Mai petrec^u vre-o c^âti-va ani in orasiile Halle, Lipsce'a si Magdeburg, dandu-se acuma cu totul beuturi

*) Despre „Filantropinu“ voiu tract^â cu alta ocasiune. Aut.

**) Dittes, Geschichte d. Erz. u. Unterr.

stricatiose, din care cauza elu a si comisu mai multe fapte compromitetorie. Dupa o vreme ore care érași se apucà a scrie tractate pedagogice. Intre altele elu scrise o instructiune, in carea recomandà literile facute din prajituri cá midilocu pentru invetiarea grabnica a cetitului.

La anulu 1785 opulu seu „Elementarwerk“ ajunse a dóu'a editiune. Totu in anulu acest'a Basedow se retrase in Magdeburg, unde se aplicà de instructoru la o scóla de fete. Aici 'lu rapì crud'a mórte la an. 1790, Iuliu 25. Ultimele sale cuvinte adresate catra fiulu seu au fostu: „Voiescu se fiu sectionatu pentru binele conómeniloru mei.“ Dupa mórtea lui Basedow la anulu 1793 si scól'a filantropina s'a disolvatu.

Atât'a despre viéti'a lui Basedow.

Si acum'a se reproducemu pe scurtu si obiectivu principiile pedagogice profesate in „Elementarwerk“ si aplicate in „Filantropinu.“ Ele se potu vedé din urmatóriele:

Scopulu educatiunei este umanitatea. Se ne nisumu, cá copiii se devina ómeni buni si fericiti. Educatiunea incepe indata la nascere. Léganulu e de prisosu.

Mai antâiu trebuie a se deprinde poterile fisice, cu deosebire sensurile, a se intari corpulu prin gimnastica, calde reci, vestminte usiore si aeru curatu. Despre ingrecare si nascere se se vorbésca adeseori copiiloru, indata ce au ajunsu etatea de 10 ani, cu tóta seriositatea si in nisce termeni corespundietori, cáci numai astfeliu voru incungiurá faptele stricatiose sanetatii. Poft'a de resbunare si invidia, aceste furie ale omului, trebuie stîrpite in totu modulu posibilu. Mintiun'a se se nimicésca inca in sementia. Pentru cá copiii se nu se stîesca a recunósce gresielile comise, educatiunea se-i incurageze. Diliginti'a, iubirea de ómeni, binefacerea, prudinti'a, sfiel'a, ordinea buna, — tóte aceste trebuie de vreme desvoltate in ánelele copiiloru. Se ne ferimu de a incarcá pre baiati cu mandate (porunci).

La crescerea pentru libertate se se pretinda su-punere órba din partea copilului. Spre acestu scopu se folosescu remuneratiunile si pedepsele. Cele mai bune midilóce pentru remuneratiune suntu: tablele de merite, punctele de auru, premiulu virtutii; éra cá pedépsa se potu intrebuintiá: frecarea spateloru cu o peria aspra, inchisórea in locu fórté angustu, mancarea din blidu de lemn. Disciplin'a tiranisatória se fia oprita!

Basedow inca e de o parere cu Rousseau in privinti'a peccatului stramosiescu, despre care nu vrea se scie nimic'a. Baiatul e dela natura bunu, díce elu, tóta reutatea lui provine din impregiurarile esterne si din slabitiunea sa.

Cu privire la educatiunea intelectuala, principiile lui Basedow suntu: Instructiunea se nu fia mechanica. Se se procéda dela intuitiune la conceptu, dela aprópe la mai departe. Invetiamentul se fia cátu

se póte de usioru, „se se prefaca in jocu“, cá elevii se invetie jocandu-se, cáci astfeliu voru avea mai multa voia la studiu si voru progresá mai iute. Principiulu folosului se predomineze in tóta activitatea didactica, adeca se ne intrebamu: ce folosu avemu dela cutare si cutare lucru? Inceputulu invetiamentului se se faca cu sciintiele reale; limbele se fia privite numai cá midilóce la ajungera scopului. Invetiamentul limbisticu se se incépa cumu va fi copilulu de 7 ani, si se se procéda dupa metodulu mai usioru, adeca mai antâiu se urmeze desteritatea in vorbire, apoi cetitulu, in fine gramatic'a. Din religiunea naturala se se invetie numai doctrinele urmatórie: 1. Esista unu Dumnedieu, care este creatoriulu, sustienctoriulu si domnitoriulu a tóta lumea; 2. D-dieu este si va remané in eternu parintele nostru atotputernicu, atotsciutori si prea bunu; 3. Esista atâtu nemurirea sufletului, cátu si respilat'a de veci; de aceea omulu se faca binele si se incungiure reulu. Despre religiunea positiva seau parintiésca se voru ingrígí preotii. La cetitu se se intrebuintieze literile facute de bonbóne si prajituri, si a nume: invetiatoriulu se spuna elevului, cumu chiama cutare litera, si déca o scie numi, atunci se o manance. Copilulu inainte de 12 ani se nu invetie nimicu de rostu.

Atât'a despre principiile lui Basedow.

Si acum'a se mai facemu nisce reflexiuni asupra acestoru vederi, se aretamu pe scurtu defectele si meritele mai mari.

Basedow a comisu unu pasiu gresitu, cá a prefacutu invetiamentul in jocu, in petrecere, cáci astfeliu a eschisu din scóla seriositatea, fara de carea invetiamentul nu póte fi solidu. Prin principiulu folosului a gramaditu in spiritulu eleviloru numai la materia neorganisata, dinsi au invetiatu multe, dar nu multu. Pe educatiunea religiósá inca n'a pusu mare pondu.

„Religiunea,“ díce Raumer in istort'a pedagogiei sale, „este temeiulu educatiunei; dela tari'a ei depinde bunitatea edificiiului. Edificiiulu lui Basedow a fostu claditu pre nasipu“.

Nice aceea nu stà, „cá baiatul e dela natura bunu, ci are inclinatiune catra bine si reu, cáci numai atunci se póte esplicá activitatea educatiunei. In fine pretensiunea lui de a introduce pre copii de mici in secretele productiunei omenesci, inca este o aberatiune deplorabila.

Abstractiune facúndu dela defectele legate de principiile pedagogice, trebuie se recunóschemu, cá Basedow a contribuitu in modu insemnatu la infflorirea educatiunei tinerimei prin respandirea vederiloru folositorie si delaturarea unoru defecte metodice. Ce privesce disciplin'a brutala, Basedow s'a scolatu si a atacatu-o cu totu dreptulu. Pentru cá se avemu óre care idea despre pedepsele tiranice, ce domniau pe atunci, ajunge a insirá brutalitatea invetiatoriului Häuberle din Wirtemberg, carele in decursulu serviciului seu de 51 ani si 7 luni a aplicatu eleviloru sei urmatóriele pe-

depse: 911.527 lovituri cu batiulu, 18.010 palme, 1,115.800 lovituri preste capu, 20.989 lovituri cu linealulu preste unghii si 136.715 in palma, 777 ingenuchiari pre piperu si 613 pre unu triunghiu de lemn, de 5001 de ori a lasatu cá se póte elevii dupa grumadi icon'a magariului, de 1707 de ori a poruncitu eleviloru se tiena in susu unu batiu. Afara de aceste mai avea la dispositiune 3000 nume de poreclitura, dintre cari a trei'a parte a fostu inventiunea lui⁴. *)

Gimnastic'a, carea erá neglésa, érase fú inaltiatá la gradulu cuvenitu, mai vértosu prin filantropistulu Guts-Muths. In fine Basedow a insuflatu o nóua viétia scóleloru poporale aprópe dormitande. Si precumu Rousseau, asia si Basedow a datu impulsu, cá se se nasca principiile pedagogice, cu cari ne falimu pana in diu'a de astadi.

Budapest'a, 24 Septembre 1877.

Lazaru Petroviciu,
ascultatoriu de filosofia.

Educatiunea copiiloru in familia.

Pentru cá scóla se póta realisá problem'a educatiunei, carea stá intru a inaintá desvoltarea facultiloru eleviloru dupa unu planu precugetatu, si intru a dá acelei desvoltari o directiune practica, se cere neaperatu, cá invetiamentulu din scóla se mérga mana in mana cu educatiunea din familia, altmintrea scóla nu va poté procurá eleviloru cu siguritate o cultura omnilateralá. Scóla primesce copiii sub conditiuni de totu modeste, cari se potu reduce la urmatóriele: se aiba etatea prescisa in lege, se nu fia infectati de vre unu morbu contagiosu si se nu fia alienati seau smintiti. De a lucratu cine-va pana aici la pregatirea loru pentru scóla dupa unu planu bine precisatu, ori dóra educatiunea loru a urmatu dupa nisce principie gresite si contrarie pedagogiei rationale, seau dóra a fostu neglésa cu totulu si lasata in voi'a impregiurailoru, — derpre acést'a nu intréba nime. Tóte acestea inse invetiatoriulu le observa indata in cele d'antâiu díle, firesce fora a poté repará peccatele trecutului, ci marginindu-se de o camdata a-si satorí planulu, dupa care se tracteze pre fia-care elevu amesuratu individualitatii sale.

Studiarea individualitatii copiiloru la inceputulu vietiei loru scolarie este in adeveru lucrulu principalu, de óra ce totulu depinde dela studiulu acest'a, si o purcedere neesacta seau chiar gresita póte avé pentru elevi si pentru invetiatoriu consecintie funeste; pentru aceea este detorinti'a invetiatoriului a cunósce mai de aprópe impregiurarile familiare ale eleviloru sei, si a lucrá, cá si parintii se-si implínésca cu iubire detorintiele, ce le au catra copiii loru, si acést'a nu atátu pentru a reduce ostenelele invetiatoriului, ci in insusi interesulu loru si alu filoru loru. Se recere dela pa-

rinti, cá ei se puna temeiu incai moralitatii copiiloru, se descepte in ei iubire, simpatia, pietate, religiositate etc., si numai instructiunea se o reserveze invetiatoriului; ér mai târdû, incependu copii a amblá la scóla, se li inlesnésca in totu modulu elaborarea ocupatiuniloru primite dela invetiatoriu — érase numai in interesulu loru propriu.

Cu privire la marea importantia, ce prim'a educatiune o are pentru viétia si fericirea ulterióra a omului si pentru cá famili'a se nu distruga ceea ce scóla a edificatu in privinti'a acést'a, invetiatoriulu se va tiené neintreruptu in contactu cu parintii scolariloru si intre altele va starui, cá:

1. *Parintii carturari se-si procure opuri si foi pedagogice, cari se ocupa anume cu caus'a educatiunei, si se-si dee silinti'a a le studiá.* Déca vomu cercetá bibliotecile familielor avute, vomu da in ele de numeróse opuri scientifice, economice, beletristice s. a. numai opuri pedagogice vomu aflá fórté arare ori, la cei seraci se intielege ele voru lipsi cu totulu. Asemenea vedemu, ca indata ce aparu romanuri, cari promitu lectoriloru óre cari momente de distragere, cari inse de multe cri cuprindu in sene veninuri omoritóre pentru fericirea tinerimei, se grabescu chiar si cei mai seraci a sí-le procurá, pecandu opuri pedagogice raru afla trecere la ei, desí acestea intr'o familia conscia de detorintiele sale ar aduce folosu necalculabilu si ar oferí familielor o petrecere mai démna si mai onorifica. Insusi statulu ar fi detoriu a inlesni edarea de opuri pedagogice, cari — se intielege — aru trebui se fia scrise intr'unu stilu acomodatulu gradului de precepere alu poporului, seau déca statulu 'si pricepe misiunea sa in altu sensu, societatile, ce si-au luat de devisa: „fericirea poporului prin cultura“, precumu si autoritatile nóstre scolare confessionale ar fi chiamate a se ingrigi pentru latírea scrieriloru pedagogice, cari ar trebui se se afle in fia-care biblioteca a scólei poporale.

Incátu pentru foile pedagogice, multiamita lui D-dieu, ca prin staruinti'a si sacrificiulu unoru barbati zelosi dispunemu si noi de atari diuarie, cari urmarescu nobilulu scopu de a reversá lumina in ceea ce privesce crescerea tinerimei, si de a aratá referinti'a intima, ce trebuie se existe intre factorii principali ai educatiunei, adeca intre cas'a parintésca si scóla. Cu dorere inse trebuie se vedemu, ca si acestea din lips'a de prenumeranti tragu aprópe de mórté. Invetiatorii, dupa cumu s'a potutu vedé, spriginescu si sacrificia din puçinulu, câtu au, pentru cetirea diurnaleloru pedagogice, si suntu multi, pre cari numai miser'a stare materiala i opresce de a se aboná la vre-o foia; alte familie inse, chiar si din cele avute, afara de puçini preoti si protopopi, cari suntu directori si inspectori de scóla — fórté raru tienu si cetescu diuarie pedagogice.

2. Cá unu midilocu fórté corespundietoriu pentru de a influintiá in privinti'a acést'a mai cu séma asupra parintiloru necarturari se póte numerá: *tienera de*

*) „Pädagogische Unterhaltungen.“

prelegeri publice din partea invetiatorilor asupra educatiunei, la cari publiculu ascultatoriu se se compuna cu deosebire din adulti si anume din cei ce suntu fericiti a se poté numi „tata“ si „mama.“ S'ar poté intemplá, ce e dreptu, cá nesuintiele invetiatorilor in privinti'a acést'a se fia paralisate de indiferentismulu parintiloru, cari póte nu ar cercetá atari conveniri; inse acést'a nu ar fi motivu de a scapatá in credintia, càci ne potemu maguli cu speranti'a, ca din sementi'a imprasciata, unele grauntie voru cadé si pre pamentu fecundu. Este unu fenomenu tristu in viéti'a sociala, ca desí multi parinti 'si iubescu fiii cu tóta ardórea si ostenescu diu'a si nóptea pentru fericirea loru, totusi o parte insemnata din ei evita tóte ocasiunile de a audi ceve si despre regulele educatiunei, cari introducundu-se in familia, ar fi unu capitalu pusu in man'a parintiloru spre a manipulá cu elu in folosulu loru si alu copiiloru loru.

3. *Convenirea cu parintii copiiloru in viéti'a sociala seau chiaru si in cas'a loru, asemenea se póte folosi din partea invetiatoriloru spre a atrage atentiunea parintiloru asupra educatiunei. Cu ocasiunea acést'a invetiatoriulu va face bine a se provocá mai multu la „cartile invetiatiiloru“, decâtu la esperintiele proprie, pentruca multi parinti suntu fórté susceptibili in punctulu acést'a, cu deosebire déca invetiatoriulu este inca unu omu teneru.*

(Va urmá).

Tipulu unor scóle comunale.

(Fine.)

In cátu pentru tractarea invetiatoriloru din partea numitului pretoru Bagya, observamu noiloru aspiranti, ca avendu unulu ori altulu a-i face vre-o impartasire, se mérga in persóna la elu, se vorbésca ungresce si va fi bine primitu.

De-lu voru pune pecatele se-i serie, respunsu nu va primí din cauza, ca Maria Sa nu are cancelaria pentru dascali. Fia tempulu celu mai reu, bietulu invetiatoriu — de si scie serie — nu-si póte esprimá dorinti'a in scrisu, ci e silitu a merge in persóna la d-lu pretoriu, dela care 'si mai aude de multe ori vorbe, cari nu stau nici intr'o instructiune.

Dar se vorbimu puçinu despre invetiamentu.

Invetiamentulu se incepe — pe hártia — in 1 Septembrie, in realitate, candu se póte. Copii ambla la scól'a spre a nu invetiá mai nemicu, càci:

a) Cine e omulu, care vediendu ca nu-si póte scóte léf'a, decâtu fórté neregulatu, se respundia la acést'a cu regularitate din parte-si? Au nu díce pro-verbiulu:

De m'a tiené tiér'a bine,

Tier'a s'a serví cu mine;

De m'a tiené tier'a reu,

Frunz'a si codru-i alu meu!?

Acést'a are valóre nu numai la soldati, ci si la invetiatori si la toti oficiantii.

b) Pentru ce se se sfarme cine-va, candu vede, ca cei ce nu facu nice unu progresu, suutu asemenea lui?

c) De cine se aiba invetiatoriulu respectu, candu scie, ca nu-lu controléza nime?

Adeveratu, ca d-lu inspectoru mai in tótu anulu visitéza scólele câte-o data; dara cumu si candu?

Candu-i vine Mariei Sale la socotéla, se pune in carutia si merge din satu in satu, din preuna cu pretorii cercuriloru respective. In fia care satu se opresce la scóla, candu 'lu ajunge tempulu, la 10, 11, 12, 3, 4, 5, 6 óre, adeca dupa cumu sosesc in comuna; intra in scóla, schimba vre-o câte-va cuvinte cu invetiatoriulu si se duce. La esamene nu are neravu a asistá. Acést'a e visit'a d-lui inspectoru. Dupa ce a trecut visit'a, culca-te invetiatoriule si dormi, siguru fiindu, ca altu sufletu de inspectoru nu-ti va mai calcá scól'a in acelu anu. Cu circularie instructive inca nu prea molestéza pre invetiatori; totulu se reduce la invitarile pentru siedintie si la conspectele despre cartile oprite.

Interessante suntu la scólele comunale esamenele; ele se facu in modulu urmatoriu:

Se ficséza diu'a de esamenu, seau mai bine, se ficséza aprocsimativu tempulu, in care au a se tiené esamenele. Invetiatorii suntu avisati despre acést'a de catra pretoru; in multe locuri inse aviséza acestia pre pretoru. Sosindu diu'a examenului, inspectorulu de scóle impoternicesce pre pretoru a-lu suplini la esamene. Acést'a, adeca pretorulu, tramite pre adjunctulu seu, care asista in persóna seau impoternicesce si elu pre notariulu cercualu a asistá in loculu seu. Eu inca asistai in vér'a anului 1875 la esamenele finale in intregu cerculu Chichidului. Am observatu pana in fine decursulu loru. Dintre superiorii oficiosi asistara: la Gantiag'a si Brete'a pretorulu Bagya, óspeti: mai multi invetiatori; la Valcelele bune superioru si comisariu esaminatoriu fú notariulu cerc. Székely; la Plopi si Maceu dto, cu adjunctulu pretorialu Konyá János; la Nadasdi'a adjunctulu pretorialu Konyá cu adjunctulu notariului cercualu Kálan; la Streiu St. Georgiu adj. Konyá cu not. cerc. Ioanu Grecu; la Chichidu adj. Konyá cu not. Ajtai; la Batiariu adj. Konyá cu not. Grecu si cu presedintele scaunului scolasticu Vodos. Pretutindene mai erau si multi invetiatori cá asistenti. Mai pe urma se tienè examenulu in Valcelele rele, unde afora de notariulu Grecu nu mai asistá nici unu omu de a stapanirei. — Ferésca D-dieu se fi vediutu undeva conspecte despre materi'a propusa, esceptiune facúndu numai 2 invetiatori, ce servise mai inainte la scólele granitieresce din fostulu regimentu romanu I; programele de esamenu inca lipsiau, classificatiunile dto. Totu ce am vediutu in acele esamene a fostu: scóle murdarie, copii necuratíti, probe caligrafice — unde erau — fórté rele, si câte o consemnare mangita.

Intr'o scóla, unde se incepuse invetiamentulu din tótna anului 1874, nu sciau copii impreună dóue sunete la olalta. Dar ce se intru in detaiuri, candu

aprópe toti invetiatorii dela numitele scóle nu facusera mai nici unu progresu cu scolarii lor. Cu tóte acestea superiorii erau — cu puține esceptiuni — multiamiti cu „progresulu obtienutu“. Ce si poteau ei vorbi despre progresu, candu nici idee nu aveau despre elu; căci, cumu am mai dîsu, la esamene ei nu asistara in persóna, apoi conspecte despre materi'a propusa inca nu li-se tramisera, decátu dela unu singuru invetiatoriu.

Asia steteau scólele comunale din pretur'a Chichidului in anulu 1875, asia stau ele si astadi dupa doi ani de praesa, si pare-mi-se ca totu asia stau tóte scólele comunale si multe din scólele de statu nu numai in comitatulu Hunedórei, ci si in alte comitate din Transilvani'a. Despre unele din aceste din urma sum chiar convinsu, si cu permissiunea onor. redactiuni le voi descrie cu alta ocaziune.

Acuma me intorc si dîcu: déca d-lu inspectoru de scóle se va fi convinsu, ca scól'a din Dobr'a atátu dupa edificiu, cátu si dupa adjustarea ei interna si dupa progresulu scolariilor sei este inferiora scóleloru comunale din pretura Chichidului, — atunci dá, se se „sfarme“ acea scóla si in locul ei se se deschidia alta intogmai dupa chipulu si asemenarea celor din pretur'a Chichidului. Unu Jug'a cá celu din Bretea se va mai aflá si pentru Dobr'a; atunci mare va fi bucuri'a in „Israelu“ pentru progresulu „spirtuosu“, ér puii de Romanu voru intóná cu entusiasmu nationalu: „Fel, fel vítézek a csatára!“

Din valea Jiului.

I. P. R.

Cursu de fisica pentru scólele elementarie.

15. Resistintiele miscarei.

É-a facu bil'a acést'a a rulá pe padimentulu scólei. Bil'a se nevoiesce a tîné miscarea dela inceputu, inse din ce in ce ea ruléza mai incetu, pana candu in fine se opresce de totu. Asia se intempla si cu alte corpuri puse in miscare; pre langa tóta inertí'a, ele incéta odata de a se mai miscá. Va se dîca, inertí'a seau adeca poterea de a remané in starea de mai inainte, scade succesive si in fine incéta de totu.

Ce pote fi caus'a acestui fenomenu? Candu o potere scade succesive si in fine incéta de totu, trebuie se presupunemu, ca o alta potere lucra in contra ei, pana in fine o invinge cu deseversire. Unde inse se cautamu acea potere, carea lucra in contra inertíei la bila? Se facemu unele experimente, dóra vomu dá de ea. Pe podele si pe ari'a siurei bil'a ruléze mai departe si se opresce mai târdîu, decátu rulandu pe pamentu móle seau in nasipu. Acést'a ne face a ne intórce privirile asupra planului, pe care ruléza unu corpu. Din experimentele facute vedemu, ca pe unu planu tare si netedu bil'a ruléza mai departe decátu pe unu planu móle si grosu seau grunduros. Dreptu aceea vomu cautá poterea, care impiedica bil'a de a rulá, in insusirea seau calitatea suprafeçiei corpu-

rilor, pe cari se misca alte corpuri. Privindu cu atentione mai multe corpuri, vomu vedé la multe din ele chiar si numai cu ochiulu liberu, ca suprafaçi'a lor are radicatori si asiedieturi. Candu radicatorile si asiedieturile aceste sunt marisóre, atunci suprafaçi'a se dice aspra; candu inse radicatorile si asiedieturile abia se potu observá, atunci suprafaçi'a se numesce neteda. Inse chiar si cele mai netede suprafeçie, privite cu microscopulu, ne apar aspre, adeca cu radicatori si asiedieturi.

Bil'a acést'a, ori cátu de neteda ni-s'ar paré suprafaçi'a ei, are totusi si ea radicatori si asiedieturi; asemenea si planulu, pe care ruléza. Ce trebuie se se intemple, candu unu planu aspru se misca pe altu planu aspru? Radicatorile unuia prindu in asiedieturile celuilaltu, despre ce ne potemu convinge, déca ne vomu pune degetele dela man'a drépta asia, cá verfurile lor se stee intr'o linia unulu langa altulu, si apoi vomu trage cu ele curmedísiu preste degetele dela man'a stanga, tiente intinse pe mésa.

Candu unu corpu se misca pe altulu asia, cá radicatorile unuia se prinda in asiedieturile altuia, dîcemu ca corpurile se fréca.

Prinderea radicatorilor unui corpu in asiedieturile altui corpu se numesce frecare seau frictiune.

Frecarea impiedica miscarea unui corpu. Ceea ce impiedica o miscare, se numesce resistintí'a ei. Frecarea este o resistintia a miscarei.

Marimea resistintiei depinde dela calitatea suprafeçiei corpurilor respective.

Radicatori si asiedieturi mari prindu mai tare intr'olalta; pentru aceea dîcemu: Cu cátu suprafeçiele sunt mai aspre, cu atátu frecarea e mai mare; cu cátu inse suprafeçiele sunt mai netede, ca atátu frecarea e mai mica.

Candu tragemu cu man'a preste pariete seau preste mésa, fora a apesá, atunci frecarea e mai mica decátu candu apesamu; pentru aceea dîcemu: Cu cátu greutatea seau apesarea corpurilor e mai mare, cu atátu este si frecarea mai mare, si din contra.

Pe o mésa tare bil'a ruléza mai departe decátu pe pamentulu móle; pentru aceea dîcemu: Cu cátu corpurile sunt mai tari, cu atátu frecarea e mai mica, si din contra.

Corpurile se potu miscá in dóue moduri, rotandu si lunecandu. Unu corpu rotéza, candu elu se misca intorcându-se pre langa osi'a sa; si luneca, candu elu se misca fora a-se intórce pre langa osi'a sa.

Bil'a rotéza, sani'a luneca. O bérna grea, spre a poté fi miscata mai usioru, se asiédia pe lemne cilindrice seau pe tavalucuri; pentru aceea dîcemu: Candu corpurile rotéza, frecarea e mai mica, decátu candu ele luneca, pentru ca in casulu primu radicatorile intra in asiedieturi si éra-

esu, pre candu in casulu alu doile radicatorile se sfarma seau distrugu.

Aratati casuri, in cari ómenii preferescu frecarea rotatória! (carale comune, scaunele pe róte, scripetele dela ície etc.)

Aratati acumu casuri, in cari ómenii preferescu frecarea lunecatória! (impedizarea caraloru la vale, candu miscarea rotatória se preface in lunecatória spre a mari frecarea).

In multe casuri frecarea e fórte folositória. Lipsindu frecarea, ómenii, vitele, mobilele etc. nu aru poté stá nicairi in locu, condeiele ni-ar lunecá din mana, firele de ačia aru esí din cusutura, cuiele din lemne, ánelele din degete, scurtu: nimicu in lume nu ar mai avé stare.

In multe casuri inse frecarea e stricatiósá, si pentru aceea ómenii se nevoiescu a o delaturá seau incaí a o reduce, anume netediendu obiectele seau implendu gaurile din suprafačia cu unsori, d. e, osiele la caru, mucurile din capetele unui grindeu de móra, zarurile etc. De alta data ómenii marescu frecarea intr'adinsu, d. e. candu presara cenusia seau nasipu pe ghiácia, cá se nu lunece, candu ungu perii dela arcu violinei cu colofoniu, candu impiedica rótele la caru etc.

Intrebare: Pentru ce iérn'a merge mai bine sani'a decátu carulu?

Corpurile fluide inca se fréca de corpurile solide; acésta e caus'a, ca ap'a la midiloculu unui riu curge mai rapede, decátu pe fundu si la tiermuri. In apa nu potemu merge asia iute, cá afara, fiindu ca ap'a ne impiedica mai multu decátu aerulu. Caus'a este a se cautá parte in cohesiunea apei, pe care trebuie se o invingemu, parte in frecarea apei de corpulu nostru. Afara de acést'a o piétra se cufunda in apa mai incetu, de cumu cade in aeru.

Prin urmare ap'a inca este o resistintia a miscareii.

Dar nunumai ap'a, ci chiar si aerulu inca impiedica miscarea. Fulgii de pene seau de zapada cadu in aeru fórte incetu, pre candu in unu spatiu fora aeru ei cadu chiar asia de rapede cá si o piétra. Caus'a este si aici cohesiunea si frecarea. Va se dica, aerulu inca este o resistintia a miscareii.

Aici am unu octavu de chartia. Voiu face se cadia la pamentu, inse dealatulu. Cade incetu. Acumu voiu stringe chartia botiu; ea cade mai iute. Pentru ce, càci greutatea ei e aceeaasi? Vedeti: cu câtu suprafačia a unui corpu in directiunea caderei e mai lata, cu atátu resistintia aerului e mai mare. Asia e si cu ap'a. Pentru aceea luntrile suntu late in fundu, cá se nu se cufunde lesne, inse ascutite la gruiu, cá se taia mai bine ap'a.

In fine invetiatoriulu mai póte observá, ca frecarea jóca unu rolu insemnatu si in viétia ómeniloru si a popóraloru. Fia care omu, co-

muna, poporu, statu 'si are 'interesele sale, aperarea carora provóca conflicte seau frecari, si impiedica progresulu. De alta parte inse frecarile aducu si bine: ómenii vinu la ideea despre „alu meu“ si „alu teu“, forméza insoçiri, precumu comune, staturi, 'si impartasiescu opiniunile, desbatu, disputa si — afla adevverulu.

Insciintiare.

Prin acést'a am onóre a aduce la cunosciint'a m. on. publicu romanu si mai cu séma la cunosciint'a barbatiloru de scóla, cumu ca in librari'a subsemnatulu se afla *totu feluulu de carti scolare romane, germane si magiare*, atátu pentru scólele poporale, cátu si pentru cele normale si gimnasiale; de asemenea se afla *mape, globuri si alte recuisite scolastice*, cari tóte se potu procurá la subsemnatulu cu pretiuri moderate.

Deci recomandandu librari'a mea, totdeodata rogu pre m. on. publicu romanu a me onórá cu increderea sa la publicarea de carti scolastice. [15] 2—3

Alu m. on. publicu romanu
Lugosiu, 12 Septembre v. 1877.
profundu stimatoriu

Adolfu Auspitz,
librariu in Lugosiu (part ea germana).

Concursu.

[16] 1—3

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la scóla gr. or. din Zorlentiu-mare, in protop. Lugosiu-lui, cottulu Caransebesiului, se escrie concursu cu terminu pana in **9 Octombre vechiu a. e.** in care dí va fi si alegerea.

Emolumintele suntu 126 fl. v. a. salariu anualu in bani, 50 de meti cucurudiu in bómbe, 100 punti clisa, 100 punti sare, 25 punti lumini, 10 stêngeni lemne, din care are a se incaldí si scóla, 2 jugere livada si cortelu liberu cu gradina.

Recursele timbrate si instruate in sensulu statut. org. se se adreseze catra on. sinodu parochialu gr. or. in Zorlentiu-mare si se se tramita d-lui **Georgiu Pesteanu**, protop. in Lugosiu.

Zorlentiu-mare 30 Augustu 1877.

*In contielegere cu d-lu protop. tract.:
Comitetulu parochialu.*

Catra onorabilii nostri lectori!

Abonamentele restanté la „Scóla Romanu“ pe anulu acést'a urcandu-se la suma de **1062 fl. 50 cr.**, cu cele din anulu trecutulu chiar la **1290 fl.**, amu rogatu pre d-nii restantieri a se achitá incaí la finea quartalulu III, cá se potemu incheiá anulu in pace. Rogarile nóstre au avutu dreptu resultatu — 30 fl., ce i amu primitu de atunci incóce. Sub aceste impregiurari ne vedemu necesitati a dechiará pentru ultim'a data, ca deca restantiele nu ni-se voru respunde in terminu de 8 dile, vomu mai scóte din „Scól'a Romana“ unu singuru numeru, in care vomu face o esacta dare de séma. In casulu acést'a d-loru prenumeranti, cari au respunsu abonamentulu pe anulu intregu, le vomu întórce 1 fl. 15 cr. Noi nu vomu remané nimenui detori.

Redactiunea dela „Scól'a Romana“.